

2

zpravodaj

národní přehlídky amatérských divadelních souborů

SKROH Dům horníků Stráž p.Ralskem • 23.—28. října 1989

IX. národní přehlídka

amatérských divadelních souborů hrajících pro děti byla zahájena 24. října 1989 v 9.15 min. K zástupcům Severočeského KNV, OV KSČ, ONV z České Lípy, Ústavu pro kulturně výchovnou činnost z Prahy, Krajského kulturního střediska pro Severočeský kraj, okresního kulturního střediska, k zástupcům vedení UD Hamr, hostům z celé republiky a především k dětem promluvil v krátkém úvodním slovu vedoucí odboru kultury KNV Ivan Karlík.

A pak už se ozvala znělka a konferenciér ohlásil první přehlídkové vystoupení.

Důležitou součástí přehlídky je ovšem její metodická část. Po představení zahájil svou práci i seminář pro metodiky kulturně výchovných zařízení, který letos vede Eva Machková. Dvakrát denně se tu budou setkávat metodikové s lektorkou a zabývat se jednak hodnocením představení, jednak specifikou metodické práce ve vztahu k divadlu pro děti. Zatím jich bylo osm, ale několik jich ještě přijede. Vzhledem k tomu, že máme více než osmdesát okresů, není to mnoho. O to větší je ale prostor k práci. Úplně ideální by bylo, kdyby takových seminárních skupin pracovalo ve Stráži asi tak deset

Eva Rolečková

Program druhého dne přehlídky.

- 7.00 snídáně
- 9.00 představení souboru ze Znojma
- 10.30 odborný seminář
- 11.00 oběd
- 13.00 videoprojekce představení DS Znojmo
- 14.00 představení souboru J.K.Tyla z Českých Budějovic (Družba)
- 16.00 představení souboru DRC z Kaplice (Družba)
- 17.00 odborný seminář
- 18.00 večeře
- 20.00 pohovor poroty se soubory ze Znojma, Českých Budějovic a Kaplice

HODNOCENÍ POROTY

MLADÁ SCÉNA KaSS ÚSTÍ NAD LABEM

Letošní národní přehlídku amatérského divadla pro děti zahájila Mladá scéna KaSS Ústí nad Labem inscenací hry Václava Tomšovského Tři kmotřinky.

Z toho, co o tomto divadelním kolektivu víme, je zřejmé, že patří k vyspělým souborům Severočeského kraje, a ve svém oboru - v divadelní tvorbě pro děti - i k souborům s prokazatelnými výsledky. Ostatně nás o tom přesvědčilo i jeho všerejší vystoupení. Jistě jsme ocenili jeho dramaturgické usilování, v konkrétním případě uvedení Tomšovského dramatické adaptace pohádky Boženy Němcové Dobré kmotřinky, dále zdravě ambiciózní a poctivý přístup režiséra Pavla Trdly k zvolenému textu (v němž je nám poněkud záhadná postava Hatarajdy), cit ústeckých pro míru vkusu v představení pro děti a v neposlední řadě i jejich respekt k dětským partnerům v hledišti.

Samozřejmě, že nám zároveň neunikly ani některé problémy této inscenace, především v hereckých projevech. Zdánlivě je vše vpořádku. Herci přicházejí, přecházejí a odcházejí dle určitého postupu a uspořádání: snaží se zřetelně i srozumitelně hovořit. Ale přece jen jako by se jednotliví představitelé navzájem dobře neviděli a neslyšeli: jakoby s tou snahou o správné mluvní vyjádření ztráceli v hlasovém projevu přirozenost.

Tím se i některé dialogy zatemňují (přispívají k tomu někdy rovněž problémy v technické a zvukové stránce), vytrácí se tu nejedna dramatická situace (ostatně je mohou opět vytvářet jen herci), a tím se vlastně oslabí estetický i morální účín inscenace. // Soustředění na herecky tvořivou práci je však zároveň skryta další perspektiva tohoto sympatického souboru.

František Sokol

KOČOVNÉ DIVADLO LOMNICE

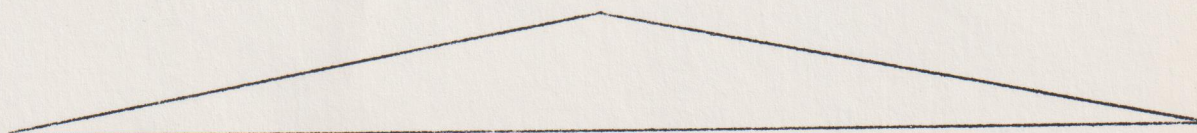
Soubor KoDL, jak se představil v inscenaci Patálie s dalekohledem, má výborné předpoklady proto, aby hrál dětem živé a zábavné divadlo: hereckou svěžest a jistotu, schopnost navazovat bezprostřední kontakt s hledištěm bez podbízení, smysl pro humor a pro kolektivní hru.

Ale všechny tyto ne zcela běžné schopnosti souboru nestačí k tomu, aby zachránily velmi slabou textovou předlohu. Ta patří k onomu druhu pokleslé dětské dramatiky, kde je "dětskost" zaměněná za bezmyšlenkovitost. Hra, označená za detektivku, postrádá to hlavní, to jest hybný děj, zápletku a logiku v řešení. Místo rozvíjení děje, akce, rozvíjejí se pouze plytké dialogy o ničem, nelogické situace nedávají možnost skutečně je bohatě scénicky rozehrát. Několik hezkých režijních a hereckých šprímů vložených do hry sice na okamžik rozsvítí jeviště, ale na dlouho nevyplní prázdnotu textu.

Alena Urbanová

ZMĚNA

ve složení poroty: Na poslední chvíli byl nucen se omluvit Pavel Kalfus. Místo něho uvítáme ve Stráži známou tvář Romany Tůmové, kostýmní výtvarnice z Divadla pracujících v Mostě. Znají ji zejména amatérští divadelníci ze Severočeského kraje, kde už několik let působí v porotách krajských přehlídek. Předloni byla členkou poroty i ve Stráži pod Ralskem.

Jak to viděli seminaristé

Tři kmotřinky:

- příliš mnoho efektů, které nesloužily
- viděl jsem to několikrát, ale tohle představení bylo bohužel z těch nejhorších
- chaotické, nepřehledné, ztratily se tam podstatné věci
- přehrávání; třeba rybářův vztah k ženě: jako když přijede delegace; nevědí, jak se mají obejmout
- zkoušeli metodu filmového střihu, to bylo dobře, ale nedařilo se to
- bylo tam všeho moc: střihy, efekty, černé divadlo, ohňostroje, ale nakonec z toho vlastně nic nebylo
- styl, který zvolili, může dítě zaujmout; režie se mi vcelku líbila, ale deklamování jde proti iluzi
- situace nebyly pointované
- nejdůležitější informace se k divákovi nedostaly
- potlačili, že se jedná o nevlastní dceru
- líbila se mi postava správce; působila dost životně
- škoda toporného herectví
- muzika přehlušovala základní informaci

Patálie s dalekohledem:

- soubor šel výkonem nad kvality textu
- zakopaný pudl je v textu, soubor se s tím vyrovnává se ctí
- není pravda, že by neuměli s dětmi pracovat, přesnou míru našli, leckde se do toho ale nepouštějí
- oni ale nabízejí, co bude dál; nerespektují návrhy dětí
- oni jako lidé se k dětem chovají přirozeně, ty texty jsou strašné; otázka je proč si ten text vybrali?
- jestli ona aktivita není něco jiného než když děti dělají bum, ťuky, ťuk atd.
- pořád opakují "báječný strýček", ale nevyužijí nic, aby byl báječný
- co vlastně znamenal ten dalekohled!
- hledat ve scénáři téma, fabuli - to nejde; je to ušité z vnějškově humorných podnětů
- proč si to berou - aby se vešli do jednoho auta?
- ale to snad existují i lepší hry
- poetika, kterou zvolili pro tento text je dobrá, nezkušenější soubor by mohl dopadnout mnohem hůř

HODNOCENÍ krajských porot

Mladá scéna KaSS Ústí nad Labem - Václav Tomšovský

Tři kmotřinky

Soubor Mladá scéna se specializuje na tvorbu pro děti a je v současné době nejaktivnějším severočeským souborem v této oblasti. Režisér P.Trdla inklinuje k výraznému výtvarnému a poetickému divadlu a proto mu vyhovují výpravné a kouzelné pohádky s možností využití černého divadla. Pohádka V.Tomšovského splňuje tyto požadavky, navíc je textem hodnotným, příběh má etické poslání, stavba v krátkých sekvencích, připomínajících filmový střih, dává pohádce napětí, jazyk pohádky je lyrický. Soubor plně využil všech možností předlohy a připravil divákům poetickou pohádkovou podívanou, plnou barev, hudby, kouzelných proměn. Na celé inscenaci je patrné velmi seriózní zaujetí a poctivá práce všech včetně neviditelné techniky. Soubor se pečlivou přípravou vyrovnává i se slabinami, které se objevovaly v předchozích inscenacích. Zásadou spolupráce s odbornými lektory je v "Kmotřinkách" zvládnuta i dříve problematická složka jevištního pohybu a řeči a mladá a nezkušenější část souboru se postupně vyrovnává s vůdčími hereckými osobnostmi. Vzhledem k tomu, že je inscenace čerstvá, je snaha části souboru o přesnou jevištní řeč a dodržení pohybového aranžmá někde až příliš patrná, překonání je však pouze otázkou repríz. Porota se rozhodla udělit inscenaci hlavní cenu přehlídky, cenu za výtvarnou složku (Trdla, Herzinová) a ceny za herecké výkony (Herzinová, Herzina).

Jana Matějková

Porota pracovala ve složení:

Romana Tůmová, Ilja Bureš, Alena Urbanová, Karel Tomas

KoDL Lomnice nad Popelkou - J.Tibitanzl

Patálie s dalekohledem

Soubor dokázal s nadhledem a se smyslem pro jevištní gag rozehrát slabou předlohu, kterou pochopil jako východisko ke kolektivní herecké práci. Herci přirozeně a autenticky komunikují s dětským publikem, aktivizují je opravdově. Je nutno ocenit i příkladný soulad věkově velmi nesourodého souboru, který působí jako zcela přirozený kolektiv v pravém slova smyslu. První místo, přímý postup na národní přehlídku, cena souboru za kolektivní hereckou práci.

Eva Machková

Porota pracovala ve složení:

Jaromír Vosecký, Alena Exnarová, Eva Machková

První den v Klubu dětského diváka

Deset dětí od 1. do 5. třídy. Opět feminizace! Osm dívek na dva chlapce. Jak jsme slíbili v úvodním článku, upřímně si povídáme o tom, co nás na shlédnutých představeních těší, baví, co nám vadí, co cítíme. Děti malují, přehrávají si určité situace.

V. Tomšovský: Tři kmotřinky.

Pohádka je napsána v pruckých, takřka filmových střizích. Některé situace, které nejsou přesně pointovány, vypadávají při vyprávění dějové posloupnosti, ale přesto děti dokázaly přesně sdělit myšlenku, obsah, poslání. "Přečetly", že jde-li princ Vladan rovnou cestou, pak to neznámá, že jde po rovné cestě. Ale že přesto, že je z cesty za určitým cílem odváděn zlými silami, chce a jde za svou láskou k Militce. Zajímavou dramatickou postavou se pro ně stala Hatarajda, o níž se dohadují, že představuje dobro i zlo. Naplňuje však v řádu své poslání sloužit Kněžně a Johaně, je-li rybář ochoten přistoupit na "její hru", pak se i on účastní toho, že ve jménu temných sil je schopen ublížit i své dceři Militce. Hatarajda je postavou, kterou chtějí hrát téměř všechny dívky. Při malování situace, kterou si každé dítě smí vybrat, mají problém s "prázdností" scény. Touží ji zaplnit. Výrazným problémem jsou pro ně kostýmy. Stylizace kostýmů u rodiny rybářovy odpovídá jejich představě. Kostýmy příslušníků královské části postav se jim zřetelně nelíbí. Představují si je bohatší, charakterotvornější. Na obrázcích je zdobí. Dominantou scény se stává prakticky ve středu scény (vystupuje na něm Hatarajda, černé divadlo). Ve smyslu charakterizace postav navrhuje, že by rybář ve chvíli, kdy se vnitřně změní a začne toužit po bohatství, měl být oblečen bohatě, zatímco matka Barbora a dcera Militka by měly zůstat ve svých původních šatech, protože se jejich charakter nezměnil. Líbí se jim závěrečná scéna, chtějí ji hrát. Citově na ně zapůsobilo, když se na počátku hry měli rybář s rybářkou rádi a narodilo se jim dítě, a jak dítětku sudičky předpovídaly, jaké bude mít vlastnosti. Problémy jim způsobila také postava Johany. Dohadovaly se o tom, jestli měla Vladana ráda, nebo ho chtěla jen proto, že je král a je bohatý. Pohádka je okouzila tím, že měla tajemno i kouzelo (kmotřinky, čarodějnice, perly a jejich mocí a pod.), ale i vážností problémů, již obsahovala.

J. Tibitzan: Patálie s dalekohledem.

První reakce: Spontánní věta: "To nemá chybu".

Pokoušíme se dozvědět se obsah hry, její poslání. Nejsou schopny obě složky vyjádřit a ani nejeví přílišnou ochotu o nich povídat. Získává je především komično situací, gagů, herecké výkony herců. Radost ze hry. Touží si přehrávat jednotlivé situace, které jim připadají zajímavé. Radostně přitahují to,

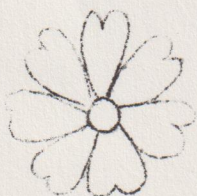
L mého deníčku

Dnes začal seminář - trochu chmurně: v místnosti, kde Jan Císař minule pracoval v potu tváře s 30 či 35 seminaristy, sedělo nás kolem stolu devět - včetně ředitele Domu horníků. Metodiků KKS a OKS, kterým je seminář určen, jen šest: dva ze Západočeského, čtyři ze Severomoravského kraje. Ale komorní obsazení má své výhody. Seminaristé jsou ochotni vystoupit se svým názorem na veřejném hodnocení, ale kromě debaty o představení je i dost času na obecné otázky práce metodika na za-neřádném dvorečku divadla pro děti. Problémů je spousta a proto se debata neustále rozbíhá do všech stran. Ale to je jen začátek, na vše dojde. Dnes jsme mluvili hlavně - o čem jiném - o dramaturgii! Nejzajímavější pohled vnesl do věci nový metodik KKS Západočeského kraje Miroslav Anton (pracuje na KKS měsíc a s pamětihodnou Hastrmanskou pohádkou neměl vůbec co dočinění), který nahlídl otázku "metodik jako krajský (nebo okresní) dramaturg". Což přirozeně není míněno tak, že by metodik vybíral pro jednotlivé soubory "vhodn" hry podle počtu členů souboru. Ale měl by v povědomí amatérů své oblasti soustavně vytvářet kritéria hodnocení divadelního textu pro děti. Pro začátek jsme si vyčíslili základní šestero kategoričkých NE v dramatičce pro děti.

1. Nehrát "veselé" pitominky.
2. Nepoučovat se ve Studiu kamarád .
3. Nedopouštět cynické zacházení s pohádkovými motivy, nepsat a nehrát melanže, guláše a saláty smíchané z různých pohádek, medělat paskvíly, rádoby parodie, parodující to, co děti skoro ani neznají.
4. Nehrát hry bezmyšlenkovité, nic neříkající, bezobsažné, bez tématu, bez sdělení.
5. Nepodporovat amorálnost, resp. nepřítomnost etiky v hrách pro děti, nezávaznost a neodpovědnost, nepodléhat nedostatku etiky "zhora", ale prosazovat vždy odpovědný vpravdě etický přístup k dramatičce pro děti. Zahnuje to širokou oblast od plagiátů přes preferování špatných inscenací "kamarádíčků" až po nezávazný formální přístup k životu.
6. Nepěstovat didaktičnost, utilitárnost, schématičnost a tendenčnost - děti takové ty poučky sice zpravidla nevnímají, ale autor má pocit, že vyhlášením heslíčka vyřídí "výchovnou funkci" dramatičky pro děti.

Zní to možná trochu jako manifest, ale je to určitě to nejdůležitější, na co bychom měli myslet nejen 24. října 1989.

Eva Machková

SRDEČNÉ POZDRAVENÍ

VLASTIMILU VIKOVI,

PŘEDLONI VEDOUCÍMU REDAKTOROVI ZPRAVODAJE
VE STRÁŽI POD RALSKEM

Milý Miki,

vzpomínáme si, jakou jsi měl na konci minulé přehlídky starost o divadelní housenku, co sedávala v seminářích, dívala se a poslouchala, dívala se a poslouchala (protože divadelní housenky nic jiného nedělají). Ta housenka se měla zakuklit a dva roky spát a pak se probudit ne už jako housenka, ale krásný motýl, na kterého se dívají housenky, co sedávají v hledištích a v seminářích.

Jsme tu dnes druhý den, housenky, bušíme do strojů a díváme se a posloucháme, autobusy přivážejí housenky, které se rozhlížejí, dívají se a poslouchají, neví, jestli znáš housenky štěbetavé, postávají, chodí a přitom pořád mluví o divadle, zkoušejí, čtou, přemýšlejí o divadle. Jsme tu spousta divadelních housenek, Miki. A taková housenka se vždycky nakonec zakuklí, jenomže to chce čas. Čas dívání se a poslouchání.

AHOJ
REDAKCE

Patero přemítání o Popelčinyých problémech *Uvaha druhá:*

O JEVIŠTI, KTERÉ JE SVĚTEM

Děti samy své divácké potřeby a požadavky pochopitelně neformulují. Ale díky práci několika citlivých dětských psychologů jsme už dnes sto pochopit, co vlastně od diváka potřebují: ventil nahromaděným prožitkům, uvolnění tenzí, rozechvění senzitivity, zostření vnímavosti, emoci a katarzi—to jest pocit uspokojení, že chaos života byl uspořádán a že mu porozuměly. Trochu s překvapením přitom zjišťujeme, že se divácká potřeba od dospělé vlastně neliší. /Je totiž omyl domnívat se, že se dospělý divák nejvíc těší na to, že mu divadlo poskytne "důvod k zamyšlení"/. U dospělých je zřejmé, že naplnit tuto potřebu do hloubky může jen umění divadla, ne kýč. U dětí je naopak už stopadesát let jaksi obecně samozřejmé, že na to stačí atrapa.

Dětské obecenstvo ovšem své zvláštnosti má, ale je jich nepoměrně méně než se traduje. Pro děti je atrakcí už fakt divadla jako takového, ne až to, co se děje na jevišti. Vnímají divadlo jako jednolitý celek, žánry nerozlišují. Zhruba do dvanácti let neznají minusové kritické hodnocení, alespoň je nedovedou vyjádřit. Řeší to jinak: co je nezaujme, to na místě zapomenou. Cokoli je dětem předvedeno v jakékoli, i sebefantastičtější podobě, je pro ně skutečností, realitou řádově stejnou jako to, co se děje na ulici. Ne-li "skutečnější" prostě proto, že smysl jevištního dění jsou schopné ovládnout, smysl životních dějů jim ještě často uniká. Zároveň ovšem chápou—možná rychleji než dospělí—, že divadelní realita je jen "jako". Tajemství této podvojnosti je prosté, její původ je v dětské hře. Hrající si dítě tu chvilku ve svém životě prožívá naprosto reálně, třeba v pomyslném světě, jehož hranice si samo stanovilo. Každé "jako" musí být doopravdy, předstíraná hra by ztratila smysl, přestala by být hrou. A to by mělo být i základním zlatým pravidlem veškerého divadla, určeného dětem. Pro děti prkne jeviště svět ne pouze znamenají, pro ně tím světem j s o u.

Alena Urbanová

U aparátu
MARIÁN LUCKÝ,
dramaturg
Divadla pro děti a mládež

Tři otázky pro předsedu čs.výboru ASSITEJ, mezinárodní nevládní organizace divadel pro děti a mládež.

**Co je to ASSITEJ, jaké jsou její úkoly a jak na ně navazuje
čs.středisko?**

Organizace byla založena na ustavující konferenci v Paříži v roce 1965 jako mezinárodní sdružení při Unesco zabývající se rozvojem divadla pro děti a mládež. V současné době zahrnuje 42 zemí z celého světa, i když evropské státy stále převažují. Za téměř čtvrtstoletí činnosti se sešlo devět valných shromáždění. Desáté se připravuje na příští květen, hostujícím městem bude Stockholm. Téma rokování bylo určeno již na minulém valném shromáždění v Austrálii: Možnosti divadla pro děti a mládež vytvářet podmínky k probouzení národní, kulturní a individuální identity. Toto téma se stalo hlavním úkolem pro všechna národní střediska v posledních dvou letech. V širším smyslu to znamená provokovat tvůrce divadla pro děti, dramaturgy, režiséry i teoretiky ke zkoumání možností další práce na tomto poli. K této problematice budou zaměřeny i stockholmské semináře v příštím roce. Při té příležitosti byly osloveny i země třetího světa, které dosud nejsou členskými zeměmi ASSITEJ. Počítá se s jejich účastí na stockholmském setkání a s další participací na plnění společných úkolů, z nichž některé jsou součástí "DEKÁDY OSN ke kultuře" (1987-97). ASSITEJ podobně jako jiná mezinárodní nevládní organizace UNIMA (loutkáři) sdružuje amatérské i profesionální divadelníky. V čs.středisku jsou zastoupeny Divadelní ústav, Ústav pro teorii a kritiku, Ústav pro kulturně výchovnou činnost, Svaz československých dramatických umělců, Svaz českých divadelních ochotníků, profesionální divadla hrající pro děti a řada dalších orgánů a institucí.

Nedávno se konala v Trnavě zajímavá mezinárodní přehlídka divadel pro děti a mládež. Můžete nám o ní něco říci a podělit se o hlavní dojmy?

Máte na mysli celoslovenskou přehlídku profesionálních divadel pro děti a mládež se zajímavou mezinárodní účastí. Přivítali jsme v Trnavě tři zahraniční soubory: Divadlo mladého diváka z Moskvy, které přijelo s inscenací Andersenova Slavíka v režii Henrietty Janovské. Divadlo mladých let z Francie přivezlo dvě inscenace: Bubny z Valmy uměleckého šéfa, režiséra a kmenového autora divadla Maurice Yendta, věnované tematice francouzské revoluce, a monodrama Tajemství od pana Demarty. Zajímavou práci nám ukázala Anglická divadelní společnost z Helsinek. Je to jediné divadlo ve Finsku, které hraje anglicky a zaměřuje se nejen na samotnou divadelní práci, ale především na výuku anglického jazyka formou divadla a prostředky dramatické výchovy. Součástí běžné činnosti divadla jsou například víkendová setkání s učiteli anglického jazyka. V Trnavě se Finové představili s inscenací Správce od Harolda Pintera.

Součástí trnavské přehlídky byla dílna, kde pracovali zahraniční režiséři se slovenskými herci. Téma "jak tvoříme divadelní představení pro deseti až patnáctiletého diváka" rozpracovávali na volitelném textu Knihy džunglí Shanon Edwardsová z Kalifornie a Glyn Welsen Banks z Helsinek. Totéž téma se pokoušel vyjádřit se svou skupinou Alexander Michajlov ze Sovětského svazu na druhém volitelném textu Carollovy Alenky v říši divů. Dílny se zúčastnili i další zahraniční režiséři z NSR, NDR, Polska a Španělska. Za nejcennější výsledek přehlídky považují konfrontaci různých přístupů pohledů a názorů, porovnání estetických kritérií divadelních tvůrců z různých jazykových a kulturních oblastí s rozdílným kulturním zázemím a odlišnou divadelní zkušeností.

Před několika dny jste se vrátil z Rostova, kde jste se zúčastnil neméně zajímavé akce. Co nám o ní můžete prozradit a jaké jsou vaše nejčerstvější dojmy?

V Rostově se konal první mezinárodní festival malých divadel pro děti a mládež. Malými divadly se rozumí kolektivy přibližně s jedním až čtyřmi herci. Převažovaly sovětské soubory, ale byly tu i kolektivy z USA, Finska, Itálie, Dánska a Polska. Záměrem akce bylo především seznámit sovětské režiséry s aktuálním děním v oblasti divadel pro děti a mládež za hranicemi, navazovat kontakty, zkoumat možnosti práce divadel pro mládež i pro mladší děti. Zdá se, že se ve světě vytváří výrazná tendence k divadlu menších skupin s aktuálním repertoárem, který pružně reaguje na současné problémy dětí a mládeže včetně např. palčivých otázek drogové závislosti, hrozby AIDS apod. Nevýhodou těchto skupin je, že mívají finanční problémy, což se většinou zpětně odráží v hereckých výkonech, ve scénografii a v jiných složkách jevištní praxe. Tento světový trend se nám prozatím vyhýbá se svými výhodami i nešvary. Naše divadlo pro děti a mládež není ve své tvorbě příliš současné ani v dramaturgii ani v jevištním ztvárnění. My známe praxi divadelních kolosů, které rozvíjejí spíše tradiční formy práce, zde se však operuje se zavedenými hodnotami. Nevýhodou je i to, že se málo zabýváme mladým divákem, jeho názorem a způsobem vnímání, jeho ochotou a připraveností k přijímání uměleckého tvaru. V řadě zahraničních souborů počítají s účastí diváka už při stavbě inscenace, systém tvorby se snaží podřídít systému dětského vidění světa.

Ale to jsou jen hlavní dojmy s Rostova, které jsem dosud neměl čas utřídit. Na závěr bych chtěl popřát hodně zdaru Vaší přehlídce a samozřejmě všem hrajícím souborům. Víím, že řada amatérských souborů se otázkami specifiky vnímání dětského diváka zabývá a to jen ku prospěchu věci. Byl bych rád, kdyby se to potvrdilo i ve Stráži pod Ralskem.

Ptala se: Eva Rolečková

Poznámka redakce: Dalšími mezinárodními organizacemi působícími v oblasti divadla jsou:

ITI - mezinárodní divadelní ústav

AITA/IATA - mezinárodní organizace amatérského divadla

OISTAT - mezinárodní organizace scénografů

AICT - mezinárodní sdružení divadelních kritiků a publicistů

SIBMAS - mezinárodní sdružení divadelních knihoven, muzeí, škol, dokumentace

FIAS - herecká organizace

11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ? 11 ?

Je nás jen jedenáct ? ? ?

Před dvěma roky při národní přehlídce někteří slzeli, někteří mlčeli, někteří vykřikovali (odvážlivci úpěli) nad nedobrou úrovní představení národní přehlídky. Snad v té době se začal rodit nápad, který se definitivně realizoval po několika inter-
zivních konzultacích 5.dubna 1989, kdy byla ustavena pracovní skupina pro divadlo dětem, která je součástí ÚPS pro amatérské divadlo při ÚKVČ.

Jedenáctka odvážných pracuje ve složení: Jaroslav Dejl, Zdena Josková, Lenka Lázňovská, Eva Machková, Jiří Pokorný, Jaroslav Provazník, Alexandr Rychecký, dr.Milan Strotzer, Karel Tomas, Alena Urbanová, Jana Urbanová.

Co jsme si uvědomili:

- Je nutné se zabývat obecnými zákonitostmi divadla pro děti.
- Je nutné postihnout vše, co je v oboru zajímavé - do fáze zjišťování zahrnout i inscenace, které v současné době nejsou chápány jako součást vžitého žánru pohádky hrané dospělými herci pro děti (zatím nejsou zahrnovány inscenace pro mládež, inscenace loutkové pro děti a mládež, atd.).
- Ve spolupráci s pracovní skupinou ÚPS-D pro divadlo s převážujícími interpretačními postupy posoudit možnosti, jak vzбудit u souborů chuť a zájem o pokusy v oblasti divadla pro děti.
- Je nutné se zabývat televizní tvorbou pro děti jako inspirací, jejími kritérii a to zejména otázkami komična, bavení se a pod.
- Je potřebné zabývat se podobně i problémem inscenací agenturních.
- Je nutné kultivovat především divadla pracující interpretačními postupy, protože je jich nejvíc. Navíc kouzelná interpretační pohádka má i největší dopad na dětského diváka.
- Je potřebné zaměřit se především na perspektivní začínající tvůrce.
- Je nutné národní přehlídku uskutečnit každoročně.
- Je žádoucí na krajské přehlídky pozvat i seminaristy a soubory z jiných krajů a tak vytvořit možnosti pro mezikrajské konfrontace

- Je nutná větší koordinace při vydávání edičních materiálů - daří se vytvářet řadu, která se věnuje divadlu dospělých pro děti.
- Je nutné v letech, kdy není národní přehlídka, uspořádat národní dílnu "nad růžovými knížkami" (edice 3x.....) a množstvím dramatizací na dané téma.

Uvědomili jsme si toho ještě mnohem víc. Čím jsme si však jisti: že žádná jedenáctka (fotbalová, divadelní) nezmůže sama nic, pokud ji nepovzbudí a nepomohou jí příznivci. Máme toho hodně před sebou, aby divadlo, které hraje dospělí dětem, přestalo být Popelkou.

Jiří Pokorný

Pozn. Zatím vyšlo:

- Alena Urbanová: Popelka divadla pro děti - KKS Č. Budějovice 1986
- kolektiv: Almanach 1985/86 - KKS Č. Budějovice 1986
- Eva Machková: Mezi snem a skutečností - KDPM Ostrava 1988
- Jarmila Černíková - Drobná, Zdena Josková, Alena Urbanová: Dramatika pro děti I (3x B. Němcová) - OKS Benešov, Střč. KKS Praha 1988
- Hana Šmahelová: Cesty folklórní pohádky k literatuře - KKS Č. Budějovice 1989
- kolektiv: Almanach 1986-87 - ÚKVČ Praha, KKS Č. Budějovice 1989

AMATÉRSKÉ DIVADLO A ZÁKONÍK PRÁCE

Od doby, co vstoupil v platnost novelizovaný zákoník práce a jeho závazný výklad ministerstva práce a sociálních věcí, mají amatérské divadelní soubory a vlastně celá oblast zájmové umělecké činnosti problémy. Předchozí zákoník práce totiž uznával zájmovou uměleckou činnost jako jednu z překážek v práci v obecném zájmu, což nynější verze výslovně zakazuje. V korespondenci o této věci mezi ministrem kultury ČSR a federálním

ministrem práce a sociálních věcí jsou znovu uváděny důvody, které vedly k tomuto rozhodnutí. Zájmová umělecká činnost je věcí zájmu člověka, týká se jeho volného času. Ministr FMPSV argumentuje tím, že se zájmové umělecké činnosti věnuje půl miliónu občanů, prostředky na refundaci jejich mzdy by tedy představovaly obrovské náklady ze státního rozpočtu. Co tedy v současné době lze? Ministr doporučuje dohodu se zaměstnavatelem (tj. požádat o dovolenou či neplacené volno) a uvádí poněkud nejasně, že je možné obrátit se na společenské organizace, tj. zejména na ROH či SSM, jak ve vlastním závodě nebo podniku, tak na ústřední orgány.

Musím říci, že se ministerstvo kultury ČSR se současným stavem věci nespokojuje. Důvod je nasnadě. Můžeme uvést řadu dokladů, jak zájmová umělecká činnost překračuje hranice "pouhého" osobního zájmu člověka a stává se společenskou záležitostí! Účinkování v občanských obřadech a slavnostech, vystupování v systému Mládež a kultura, pověřování státní reprezentací v zahraničí. Patří sem nepochybně i národní přehlídky jednotlivých druhů amatérského divadla. Kromě toho, že jsou příležitostí k sebevzdělávání, jsou zároveň i formou společenské kontroly stavu jednotlivých oborů a patří do systému státní metodické péče. Jednotlivá představení jsou v tomto smyslu i jistým materiálem, s nímž se v průběhu přehlídky i po ní metodicky pracuje. Uvolnění na tyto akce je tedy věcí společenského zájmu. Své k tomu musí říci i ekonomové. Nejde proto o uvolňování a refundaci mzdy všech členů souborů zájmové umělecké činnosti, ale o rozlišení toho, co je realizací osobního zájmu člověka a co potřebuje společnost a rozvoj její kultury. Nabízí se srovnání s jinou oblastí zájmové činnosti, totiž se sportem. Příslušné předpisy srovnávají sportovce podle velikosti (tj. kvality) jako vrcholové, výkonnostní, masové, základní apod. Pouze první dvě kategorie mají jisté a taxativně vymezené výhody včetně uvolňování s refundací mzdy. Na to dostává resort tělovýchovy také příslušné mzdové prostředky. Patrně neobhájíme vrcholovou ZUČ. Bude se říkat, že vrcholové je profesionální umění, ale považují za reálné argumentovat výkonnostním sportem. Socialistická společnost, které jde o harmonický rozvoj jejích členů, nemůže přece pečovat pouze o rozvoj fyzické kultury.

Lenka Láznovská

VŠEM, VŠEM, VŠEM...

V redakci **Zpravodaje** můžete za dobrý úsměv či jinou pokrutinu obdržet dovezené publikace, shodou okolností obě vydané KKS České Budějovice:

Cesty folklórní pohádky k literatuře (autorka dr. Hana Šmahelová)

Z obsahu: Pohádka v minulosti a směry jejího zkoumání; stopy lidových pohádek v literatuře; sběratelé a první sbírky lidových pohádek, lidové pohádky jako předmět vědeckého zkoumání; počátky literárních adaptací lidových pohádek; vztahy mezi pohádkou a literaturou do 19. století, proměna folklórní pohádky v literární žánr, pohádka v kontextu společenských a kulturních změn, klasická adaptace - autorská adaptace; autorské pohádky, hranice adaptací a nové tvorby; soupis edic lidových pohádek pro dospělé a pro děti; české, moravské a slovenské edice; edice mezinárodních látek; komentované soupisy, encyklopedie a slovníky, sbírky pohádek použité ve výkladu.

Almanach 1986/87 - ohlédnutí za sezónou amatérských a částečně i profesionálních divadel pro děti (kolektiv autorů)

Z obsahu: Proč je divadlo pro děti Popelkou?; amatérské divadlo očima (tentokrát jen některých) lektorů a krajských metodiků; Dilia 86/87 (Eva Machková); Dospělí dětem - Národní přehlídka amatérských divadelních souborů 13.-18.10. (Alena Urbanová), Dospělí dětem - a co na to děti (Ivana Veltrubská), dramaturgicko interpretační seminář ve Stráži pod Ralskem (Jan Císař); trocha teorie nikoho nezabije - folklór a skutečnost; nadšená recenze jednoho metodického materiálu (Eva Keroušová).

NEVĚŘÍTE?

NEVÁHEJTE SI ZAJISTIT JEDNOTLIVÉ PUBLIKACE !

POTKÁVÁNÍ

Čas od času se setkáváme se zajímavými lidmi. Žijí někde jinde, často daleko od nás, mají odlišnou práci, jiné přátele, vlastní způsob života. Z nějakého důvodu se s nimi dáme do řeči a zjistíme, že se v duchu zabýváme stejnými problémy, máme podobné cíle a uznáváme tytéž hodnoty. Za chvíli si povídáme jako staří známí, společná témata se vynořují jedno za druhým, pramen řeči nevysychá, pořád je o čem mluvit. Bylo by škoda, kdybychom se nepotkali, kdyby se nenaskytla příležitost, abychom spolu probrali věci, na kterých nám záleží, a doplnili své názory a zkušenosti. Takovou příležitostí může být národní přehlídka. Dokonce by měla být. Měla by zprostředkovat mimo jiné i taková setkávání se zajímavými lidmi, s nimiž bychom se bez ní třeba nikdy nesetkali a to by byla škoda.

Chtěli bychom letos na stránkách Zpravodaje zprostředkovat pár setkání s těmi, kdo se věnují amatérskému divadlu pro děti, protože divadlo se bez osobností neobejde. A přehlídka tu není jen pro bilancování úspěšných a neúspěšných představení, ale i jako prostor pro dialog a vzájemné poznávání.

Manželé **Zajíčkovi** z Lomnice nad Popelkou hovoří o divadle věcně a bez zbytečných efektů. Divadlo je pro ně tvrdá práce, dokonce snad něco jako řehole, která je však jednoznačně důsledkem svobodné volby. Před několika lety pochopili, že nevystačí s občasným docházením do souboru, a s příležitostným vystoupením. Postupně se rodil divadelní názor, krystalizovala koncepce souboru, který navázal na tradici vpravdě lidového kočovného divadla. Místo velkých plánů a nabubřelých koncepcí každodenní praxe, tvrdé nároky na sebe i ostatní členy souboru. První impuls vidí v setkání s Jiřím Tábánkem, který jim zprostředkoval celý komplex otázek po způsobu amatérské divadelní práce a jejím smyslu i poslání. Začali se zabývat amatérským divadlem do větší hloubky, zajímali se o vzdělávací akce a v tom měli štěstí: metodická práce ve Východočeském kraji je na takové úrovni, že nezůstali bez pomoci. Postupně kolem sebe shromáždili převážně mladé lidi a vytvořili vlastní skupinu v rámci původního souboru. Kočovní divadlo, ptám se, co to v jejich podmínkách znamená. Odpovídají prostě: Byla to nutnost. Nestačilo nám zahrát dvě tři představení. Chceme hrát víc, abychom mohli inscenaci dál zlepšovat, pracovat na ní i na sobě. Ročně sehrajeme víc než čtyřicet představení. Úspěšnou inscenaci reprízujeme i padesátkrát. Máme výbornou partu, která má totéž vyznání: hrát a hrát a snažit se, aby to bylo pořád lepší. Napadlo nás třeba, že si v létě vyjedeme a povandrujeme po pionýrských táborech. Zahrajeme dětem, vykoupeme se, přespíme a potáhneme dál. Ale vzali jsme to za špatný konec. Předpokládali jsme, že stejně prostě jako nabízíme, budeme i přijati. Ale není to tak jednoduché. Vystoupení musí někdo zprostředkovat, je kolem toho spousta problémů. Zajímavé je, že se nám tohle dařilo víc s představeními pro dospělé. Vedení pionýrských táborů je asi méně pružným zprostředkovatelem než ti, kdo se starají o kulturu pro starší. Aspoň máme zkušenost pro příště.

Vracíme se ke specifické pojetí kočovného divadla. Dalším výrazným znakem je jednoduchá scénografie. Musí se vejít na- nejvýš do dvou osobních aut.-Jinak by to nešlo. A potom kázeň. Při padesáti vystoupeních v sezóně připadá jedno představení na týden. Někdy samozřejmě i víc. K tomu zkoušky a společné akce souboru. Výroba dekorací i kostýmů, oprašovačky, shánění materiálu, opravy, propagace..... Nemohou si dovolit ztrácet čas. Každý člen souboru musí přijít na zkoušku připravený, musí umět text, podělit se o úkoly. Inscenace se buduje tak, aby se přizpůsobila podmínkám: není-li jeviště, hraje se v tělocvičně s paravány, ale nesmí to být na úkor kvality.

Pak už to najednou nešlo dál, říkají. Jitka nechala práce ve zdravotnictví a Martin odešel ze zemědělství. Stali se zaměstnanci sdruženého klubu pracujících, který je jejich zřizovatelem. Jsme teď blíž divadlu, říkají, a člověku až zatrne, když si představí tu finanční bilanci. Ptám se na práci pro děti a to je poprvé, kdy oba vzplanou. Zeptám se totiž, jestli to pro ně není okrajovou záležitostí. To tedy ne, protestují. Děláme přibližně stejný počet inscenací pro děti jako pro dospělé. Ale před dětmi máme větší trému a asi se i víc snažíme. Malí jsou totiž nekompromisní. Když se nám nedaří, viditelně se nudí a nic nepředstírají. Pokoušíme se s nimi po představení mluvit a často nám řeknou připomínky, na které bychom sami nepřišli. Odhalí naše slabiny a to nám pomáhá. Dětské reakce nás moc zajímají. Připravili jsme například programy ve formě omalovánek. Děti na nich vymalují pohádku, jakou by si přály, a pošlou nám ji.

Ještě, že máme zřizovatele, který za námi stojí a poskytuje nám zázemí, jaké potřebujeme. Ale i tak nevíme, co bude dál. Novelizovaný zákoník práce s vymezením činnosti v obecném zájmu (s vyloučením ZUČ) nás zaskočil. Dosud jsme často hráli v rámci systému MaK, ale letos jsme už museli odřící deset představení, protože někteří zaměstnavatelé nám herce neuvolní. A tak na to doplatí především děti.....

Eva Rolečková

Dva roky jsou moc i málo

aneb jak ovlivnila minulé přehlídka ve Stráži naši další práci.
HOVOŘÍME SE ZÁSTUPCI SOUBORU J.V.SLÁDKA SKP ZBIROH, KTERÝ TU
CHODÍ V PASTELOVÝCH BARETECH.

Minulé Strážské přehlídky se zástupci souboru zúčastnili jako členové semináře vedeného doc. Janem Císařem. Na letošní přehlídce už část souboru vystupuje.

Co tu v roce 1987 viděli a co si přinesli domů, do souboru? Byli sice aktivními členy semináře, ale větší vliv na jejich další tvorbu měla příležitost vidět všechny vystupující soubory, konfrontovat jejich práci a její výsledky. Zaujaly je nejvíce dvě představení: třebíčský Malý tygr a kaplický Byl jednou jeden Píp, zvláště pak přístup obou souborů k textu - tedy tvořivá práce s daným textem. Zbirožský soubor nemá ve svých řadách dramaturga, proto je ukázka toho, že je možné takto pracovat i s daným textem, velmi zaujala. Přínos strážské přehlídky se projevil už na zkouškách souboru: vydali se cestou, kterou tušili, ale o které do Malého tygra a Pípa nebyli ještě jednoznačně přesvědčeni. Cestou hravosti, spontánnosti, jednoduché stylizace, znakovosti, zjednodušování scénických prostředků. Větší pozornost byla věnována tvořivosti jednotlivých herců, jejich invencí. Jak se tyto záměry podařilo přenést a uplatnit v představení uvidíme sami ve čtvrtek v 9.00 hod.

Derniéra inscenace měla být již na krajské přehlídce, došlo totiž v obsazení ke dvěma "problémům": jedna z hereček byla ve vysokém stupni těhotenství, jeden z herců odcházel na vojnu. Krajská porota však rozhodla o postupu na národní přehlídku. Derniéra se tedy nekonala.

Co těší soubor nejvíce? Příznivý ohlas dětského diváka. Neiluzivní představení, které ukazuje dětem, že i dospělí jsou schopni hrát si "na".

Eva Horová

Stalo se, že v době skutečně nedávné nastoupili ve třech krajích noví metodikové pro oblast amatérského divadla. Postupně je na stránkách Zpravodaje představíme. Od 1. září pracuje na Krajském kulturním středisku

Severomoravského kraje

ALEXANDR RYCHECKÝ

Pro divadelníky to však není nová tvář. V profesionálním divadle pracoval tři roky jako šéf výpravy opavského divadla, jeden a půl sezóny jako výtvarník Divadla Petra Bezruče v Ostravě. Amatérskému divadlu se průběžně věnoval dlouhá léta. Za všechny soubory, jimiž prošel, můžeme jmenovat ostravský Impuls a dětský soubor Píšť. V současné době pracuje se souborem DIVIDLO při MěDPM v Ostravě. Kromě toho je členem krajského poradního sboru pro divadlo a členem pracovní skupiny pro divadlo dětem při Ústředním poradním sboru. Dva roky je členem Kruhu autorů dětského divadla při ÚKVČ.

Jeho předsevzetí, s nímž do nové funkce nastupoval, je jednoduché i složité zároveň: Zná situaci ve svém kraji a ví, že tam v poslední době probíhá v oblasti amatérského divadla jistý útlum. Chtěl by, aby se to změnilo. Zná mnoho souborů, které pracují už léta stále stejně, nechtějí se seznamovat se současným divadlem, moderním uměleckým proudům nedůvěřují. Takové nelze přesvědčovat. Lze je pouze uvést do kontextu s jinými typy divadla. A tady by chtěl v dohodě s krajským poradním sborem začít u dětí. Hlavní těžiště práce pro nejbližší období vidí v oblasti dramatické výchovy, s níž úzce souvisí i oblast divadla pro děti.

Pozn. redakce: Není jistě náhoda, že Severomoraváci tvoří ve Stráži pod Ralskem polovinu seminaristů. Prý by jich přijelo i víc, kdyby kraj dostal víc přihlášek. I to svědčí o metodické práci v kraji a možná lépe než slova.

Národní přehlídka ocima organizátorů

tak se jmenuje naše rubrika, v níž vás budeme seznamovat s prací těch, kteří o nás zde ve Stráži pečují. Že příprava národní přehlídky není jednoduchá věc mi asi všichni věříte, ale víte, kdy se taková přehlídka musí začít připravovat, co všechno je potřeba zajistit, připravit, domluvit?

Podle slov předsedy organizačního štábu Miroslava Hochmalá se štáb sešel poprvé již v lednu t.r.. To se ujasňovala koncepce přehlídky a podobné základní otázky. Naplno se rozjela příprava přehlídky v červnu, kdy do kulturního domu k rukám Dáši Hochmalové přišly první přihlášky z krajů. Ještě před prázdninami se sešli organizátoři se zástupci souborů, aby si ujasnili technické a finanční záležitosti (souboru je hrazeno z prostředků přehlídky ubytování a stravování na dva dny a dvě noci a cestovné). Přes prázdniny bylo dohodnuto (ve spolupráci s OKS) zařazení přehlídkových představení do nabídky systému Mládež a kultura a se školami konkrétně dohodnuto, kdy která přijede. Mimochodem: na dopolední představení se svážeji malí diváci z Mimoně, Jablonného, Cvikova, Brniště a Dubnice, zatímco odpoledne přicházejí děti ze Stráže. Jim to dohodla a umožnila ředitelka jejich školy Jana Wodwůdová, která také uvolnila děti do klubu dětského diváka, jenž bude pracovat po celou dobu přehlídky. V září pak jsou upřesňovány změny, program a příjezdy jednotlivých souborů. Týden před slavnostním zahájením přehlídky snad už nikdo ani nechodí domů spát. Před příjezdem prvních účastníků je třeba všechno dokonale připravit - ubytování, které zajišťuje Dana Morávková, cestovní příkazy, stravování a dohody, které hlídají a proplácejí Jana Zemanová a Ludmila Pípalová, techniku, které velí Antonín Nevole, propagaci. Tihle všichni, ale samozřejmě i ředitel SK Jiří Řeháček nám tu všem přejí příjemný pobyt.

PATRONÁTY

DS Tyl Lomnice nad Popelkou - ZV ROH podnikového ředitelství
UD Hamr

DS Mladá scéna Ústí nad Labem - ZV ROH podnik.řed.UD Hamr
Amatérský soubor Jihomoravského divadla Znojmo - ZV ROH závodu
sociálních služeb

DRC SKP Kaplice - ZV ROH závodu dopravy a mechanizace

DS J.V.Sládek Zbiroh - ZV ROH závodu dopravy a mechanizace

DS J.K.Tyla Jihočeských energetických závodů České Budějovice -

ZV ROH důlního závodu chemické těžby

Máj Ústředního ^{KULTURNÍHO} domu železničářů Praha - ZV ROH dolu Hamr I

DS Tyl při MěKS Rakovník - ZV ROH závodu odvodňování

DS Heřman - studio Viňouš Heřmanův Městec - ZV ROH závodu technic-
kých prací a výstavby

DS Změny SOUs Vítkovice - ZV ROH dolu Hamr I

Divadlo MěDPM Ostrava - ZV ROH dolu Hamr I

Malé divadlo MěKS Kolín - ZV ROH důlního závodu chemické těžby

O JEDNOM VYDAŘENÉM SETKÁNÍ

Začalo to v pondělí, kdy se soubory z Ústí a z Lomnice nad Popelkou sešly se zástupci patronů na národním výboru.

Podnikové ředitelství Uranových dolů Hamr nabídlo oběma kolektivům návštěvu u báňské záchranné služby. Soubor z Ústí se omluvil, musel zkoušet. Příjemné odpoledne proto absolvovali pouze lomničtí. Seznámili se s nejrůznějšími druhy záchrannářské techniky, se speciálními vozidly a záchrannářským autobusem, prohlédli si sklad, oblečení. Měli možnost besedovat s těmi, kdo pomáhali v arménském Leninakanu odstraňovat následky zemětřesení. Setkání se protáhlo až do večere, dokonce ani po ní se patroni se souborem nerozešli. Jak se vyjádřila hosteska lomnického souboru Irena Votrubová: "Bylo to nesmírně zajímavé, ani se nám nechtělo přestat hovořit. Byli bychom se ptali do-nekonečna".

Setkání s patrony tedy nemusí být pouze formální. Když se sejdou ti, kdo se zajímají o život kolem sebe, mohou si rozumět, třebaže jejich životní praxe je odlišná. Důležitý je zájem a umění naslouchat.

Dumánky

Jsem přesvědčen, že divadlo-ať si to chceme nebo nechceme připustit- je výběrovou záležitostí. Jsou jiné druhy umění (literatura, televize, film/, které jsou častěji "po ruce" /tím nechci vůbec naznačit, že by mohly hýřit nekvalitou/, je to zkrátka danost.

Jsem přesvědčen, že když jsme tvůrci něčeho " vyjímečného", co může zanechat v druhých zážitků na delší dobu a ovlivnit ho, máme přímo povinnost velice pečlivě zvažovat již na počátku, čím a jak toho druhého ovlivníme. Marná sláva, výběr předlohy je rozhodující.

Když tohle všechno všichni víme, je mi o to víc líto vytváření bariér omluv a zdůvodnění, proč jsme nekvalitní předlohu vlastně vybrali, když přece platí, že dětem jen to nejlepší / přimlouvám se za dospělé, těm taky/. Není lepší chybu přiznat otevřeně před ostatními i sobě a dát tak vědomě příklad i dalším kolegům? Škoda, že tento pocit jsem v reakcích členů souboru z Lomnice nad Popelkou v diskusi postrádal. Škoda pro nás pro všechny.

Jiří Pokorný

A JEŠTĚ O VÁŽNÝCH TÉMATECH

Tohle srovnání mě napadlo včera při veřejné diskusi, kdy se debata několikrát vracela k témuž rozporu: vážné umění, ano, tím se rozumějí dramata lásky, zrady, života, smrti, pravdy a lži v protikladu s tématy oddychovými. Nevím, proč nic je oddychovější než něco. Za studiijního pobytu v NDR jsem se na den zúčastnila krajské přehlídky dětských kabaretů v Halle. U nás něco takového téměř neznáme, ale v Německu má kabaret tradici jako něco, co doslova a bez frází má tepat s dobou, tvořit se a měnit den ze dne jako bezprostřední reakce na život kolem nás. Člověk by předpokládal, že pokud se vytvoří dětský kabaret - který je určený samozřejmě dětem - bude hrát o nejpálčivějších dětských problémech, kterých je nesporně dost. Laikovi to připadá o to snažší, že nejsou ve hře žádná politická tabu. Ale kupodivu bylo všechno úplně jinak. Na jevišti se odehrávaly humorné scénky o škodlivosti kouření, o špatné úrovni výuky ruštiny, o manželské nevěře, o inertním přístupu funkcionářů ke kulturní práci. Dětské problémy? V lineární podobě, jak byly předkládány, rozhodně ne. Tomu odpovídal i projev: Děti stály, popocházely, ale hlavně napodobovaly vzory, které tyhle anekdoty už stokrát obehraly: televizní hvězdy a estrádní hrdiny. A když jsem se na to všechno dívala, napadlo mě, že hlavní problém není v tom, do jaké míry děti spolupracují na tvorbě představení třeba s učitelem, nakolik tvoří opravdu samy. Je to v metodě práce. Čím častěji se setkávají s bezobsažností, tím více si zvykají. Kulturní vzory mají obrovskou působnost a pokud je dětem soustavně předkládán plytký humor, prostě si jiný neosvojí, vaří z toho, co mají, tedy z vody. A ve světle této zkušenosti se velmi bojím oddychové zábavy "jen tak". A obzvlášť, je-li předkládána dětem.

Eva Rolečková